

Előfizetési árak:

Félsz évre . . . 6 frt — kr.
 Élévre . . . 3 > — >
 Negyedévre . . . 1 > 50 >
 Egy hóra . . . — > 50 >
 Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Széchenyi-tér 12. sz.
 (Nádasy-féle ház)
 hová az előfizetések és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

(PÉCSI HIRLAP.)

Megjelenik hetenként kétszer: **szerdán és szombaton.**

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Széchenyi-tér 12. sz.

hová a lap szellemi részét
 illető minden közlemény intézendő.

Kéziratok vissza nem adatnak

Hirdetések

a kiadóhivatalban vétetnek föl.

Egyes számok kaphatók:

Weidinger N. utóda Domján I., Valentin K. fia (Széchenyi-tér), Hochrein József és fiai (Széchenyi-tér), Köszl János (fő-tér), Böhm Manó (fő-utca) papir- és könyvkereskedéseiben.

Lajos napja.

Augusztus 25.

A nyári évszak jóleső egyhangúságában, a komolyabb politikai harcok fegyverszünete s a társadalmi élet csendje idején államalkotó nagy királyunk nevénapján kívül, — mely azonban az idők szomorú jeleként nemzeti jellegét a külön törvény daczárámajdnem teljesen levetkezve, már tisztán a katolika egyház szentjének emléknapja, — az egyetlen alkalom, mely a még teljesen el nem fásult honfi szivek érzékenyebb húrjait tiszta harmoniába olvasztja össze. Az el nem fásult honfi-sziveket mondom, mert a tekintet nélkül való alkalmazkodás mai férfiatlan korában a hatalom árnyékában sűtkérezők fásult közönyt nézik, sőt itt-ott bizony meg is mosolyogják a romlatlan, keresetlen jobb érületnek e szerintük legalább is nagyon naiv megnyilatkozását.

De a mai évforduló a tisztelet-, szeretet- és hálaérzetnek egyszerű s épp ezért magasztos ünnepe, tehát a béke napja. Az ünnepelet fenséges alakja, két világrészben eleddig páratlan ünneplés tárgya, ki személyében porig sujtott nemzetének az egész művelt világ rokonszenvét és tiszteletét biztosította, — a 91 éves Kossuth Lajos — nem engedheti meg, hogy nevénapjának köpenye alatt egymást bírálgassuk.

A nemzeteket és népeket igazgató gondviselés elvezérelte immár nemzetünk történetének e kolosszusát a 10-ik évti-

zedbe s csodás kegyelme megőrizte őt maiglan nekünk hatalmas lelki erejének geniális egészében. A Via dei Millei egyszerű lakma is Mekkája a magyarnak; ott munkál csendes elvonultságban fajunk és nemzeti jellegünk élő eszményülése, s ha egy nemzet szeretete és imádásszerű rajongása nem is tudták rábírní őt, hogy közénk visszatérjen, — útbaigazító bölcs hazafitanácsait, melyekre a mai kis emberek fénykorában oly gyakran szüksége van a révedező nemzetnek, nagy szíve soha sem tagadja meg tőlünk; a hármass hegy és négy folyó mentében hiába hangzik föl a hívogató, csalogató nóta. „Gyere haza, Kossuth Lajos!” de lángoló hazaszeretete vezérszövétnékünk úgy ma, mint leszen a messze jövődőkben.

„De jól van így! Ő nem közénk való!” — mondja lájó vigasztalással a nemzet költője. Az az idealizmus, mely ragyogva övezi ősz fejét főnköltségével és magasztosságával nem a szennyes érdekek adáz tusája közé való! Ne is jöjjön! Azt a már bizonyára nem sok időt, melyet számára meg a mérhetetlen isteni kegyelem tartogat, hadd élje le ott, az őt mindig nagyrabecsülő baráti nemzet körében; mi emeljük föl sziveinket és csak azért imádkozunk, hogy adjon a jóságos ég életének hátralevő napjaira derűt és vigaszt — a sokat szenvedett csapások után. Egy nemzet igaz kegyelete, népek buzgó fohásza hathatós követség az Úr számolyánál!

Turini agg remete, dicső apostolunk!

Nagy szellemtestvéred- és dicsőült elődödnek, a hős Rákócynak, messze idegenben porladó hamvaival most a k a r g a t j a megszentelni a honfi kegyelet az ezer éves magyar földet.

Ha ott álltatnál akkor közös szülőmegyétek szabadságot lehelő szent földjén! Ha a te lángajakad mondhatna nevünkben a drága hamvak fölött magasztos imádságot s a magyarnak gyújtó szöveget! — megértené-e nemzeted? Ha megértené-e?!

More Sándor.

Miskuláncia.

Természetes, hogy zokon esett az a — bevalljuk: udvariatlan — lábtiprás, amit a vilamosvilágítás ügyében közzétett némely cikkelyünkkel elkövettünk egyes lábak ellen, melyeknek nem ajánlhatjuk eléggé a „Wasmuth-tyúkszem-gyűrűk az órában” név alatt ismeretes tyúkszemirtó szert.

Mindeme érthető fájdalom mellett azonban a miskuláncia tovább folyik, most meg már a Pécsi Naplóban, amelynek tegnapi száma kegyeskedik a mi igénytelenségünkig leereszkedve velünk foglalkozni. Igaz, hogy e velünk való foglalkozásában — ha mint fogadatlan prókátort tekintjük — hozzá méltóan durva; de mert éppen mindjárt itt látunk miskuláncziát, azért e durvaságokat, melyeket most már nem töle eredetteknek tekintünk, azonnal szelideknek fogjuk tartani, ha azt tekintjük, hogy a P. N.-beli cikket ki írta vagy legalább is ki sugalmazta, vagy mondjuk: ki diktálta.

Mert a P. N. csak köpönyeg (ellentünk szívesen kölcsönözte a maga sokszor fordított subáját) az értelmi szerző az, aki durván szelid, gorombán udvarias, mint amilyenek mi voltunk

A „Pécsi Figyelő” tárczája.

Az orvos a borbély műhelyben.

— A fodrász- és borbélyműhelyek közegészségi szempontból. —

— Irta Rudas Gerő dr. —

Nem a hajnyírásnak és borotválásnak szükséges vagy szükségtelen voltáról akarok beszélni, sem pedig annak esztetikai fontosságát, tehát kozmetikáját nem szándékom tárgyalni; csupán egészségügyi szempontból kívánom a nálunk divó borbélyműhelyekben vagy mondjuk fodrász-termekben történő hajnyírást megbeszélni. Nevezetesen mennyire felel ez meg az egészségügyi követelményeknek, mily irányban volna megváltoztatandó és mily szükséges volna, hogy higiéniai emelése érdekében a változás mielőbb megtörténjen, és országszerte kötelezővé legyen.

Borbélyműhelyeink közegészségi követelményeinknek nem felelnek meg. Vannak olyanok is, a hol még a köztisztaság is eléggé hiányos. Már pedig tudjuk, hogy a mindennapi értelemben vett tisztasággal mink a sebészetben nem is elégedhetünk meg. Tán egyik-másik közülünk furcsának találja, hogy a hajnyírást, borotválást és a sebészeti beavatkozást együtt említem meg

vagy tán azzal egy kategóriába helyezem. Igenis kell, hogy arra gondoljunk, hogy a hajnyírás és borotválás alkalmával gyakran sértés jön létre a külső bőrön, a mely éppen az okozott fertőzésnek alapjául tekintendő. Nem képzelhető ugyan, hogy ha szakállomat nyirattam és egy bizonyos idő múlva kerek kopasz foltom támad, hogy ez csak a fertőzött olló használata miatt képződött, hanem ezt bizonyosan valami véletlen okozott sértés előzte meg, a mely fertőzés létrehozására, a ferőzött olló hozzájárulásával, tudomásunk szerint elegendő. Hiában találkozom azon ellenvetéssel, hogy ez csak ritkán és véletlenül történhetik. Éppen azért mert véletlenül történik, kell hogy előre gondoskodjunk, hogy a fertőzés által létrejövő nagyobb baj ki legyen zárva.

A borbély-műhelyekben a legkülömbözőbb állású és értelmiségű emberek fordulnak meg. A napszámostól fölfelé, mindenki érzi szükségét, egészséges és beteg állapotban egyaránt, hogy nyíratkozzék vagy borotválkozzék. A borbélynak esze ágába se jut, hogy ha beteges emberen használta eszközeit, ezek egészséges emberen alkalmazva, tán nyomot hagyhatnak hátra. Honnan tudja ő azt? Nem oktatták rá. A fiatal borbély úgy igyekszik dolgát végezni, a mint az öregtől tanulta. Ők pedig a fertőzésekkel nem bibelődnek és nem bibelődhetnek. Kell tehát, ha dolgukban módosítás válik szükségessé,

hogy az irányadó helyről, jelen esetben a közegészségi-egyesületből induljon ki.

Foglalkoznak ők is a saját szakjukba vágó munkák és eszközök tökéletesbitésével, éppúgy, mint más iparágnál történik, és így haladást itt is éppúgy találhatunk, mint más iparban. De nem kívánhatjuk a borbélytól, hogy fölismerje a betegesen elváltozott hajás fejbőrt, hogy tudja, melyik bőrbetegség ragadós, mit kellene tenni az ellen, hogy esetlegesen fertőzött eszközeit ismét lelkiismeretének furdalása nélkül használhassa? Hogy ők ily kérdésekkel nem foglalkoznak, azt hiszem, azon senki sem csodálkozik, hisz nem az ő szakjuk. Így tehát azoknak kell ezen kérdéssel foglalkozniok, a kikre tartozik, vagyis az orvosoknak, az egészségügy embereinek. Mint a közegészségi egyesület tagja, kötelességemnek tartom e tárgyat szóba hozni. Ha nem tárgyalom egészen szakszerűen, méltóztatásuk elnézéssel lenni és tekintetbe venni, hogy én csak a tárgy megpendítésével szolgálhatok ez ügynek, míg a részleteket a tisztelt egyesületre és szorosabb értelemben vett szakemberekre bízom.

A bőrkórtani művek, kozmetikák, belorvosi könyvek ide vágó részeiben mindenütt azt lehet találni, hogy ezen bajt leginkább a borbélyműhelyek közbenjárása terjeszti tovább. Ha fontolóra vesszük, hogy a borbélyok a törvény követelményeinek eleget tesznek, egyszersmind

— fönt már beismertük — vele szemben, s akitől szelid szót hallani egyenlő volna a kör négszögösítésével.

Tehát itt az egyik miskulancia: összecseréli valaki a lábát más valakiével s azzal rug.

A másik miskulancia meg az, hogy abból a minap inkriminált tanácsi jelentésből nem azt a passzust idézi, amire mi reflektáltunk, hanem egy másikat, nem kevesebbet akarván elérni ezzel, mint hogy minket hazugsággal vádoljon. Csak hogy mi nem idéztünk, hanem csak kivonatossan emlékeztünk meg a jelentés egész tartalmáról, melyet ő nem közöl egész terjedelmében, mert akkor azt a részt is közölnie kellett volna, mely azt mondja, (szórol szóra megint nem idézünk, de a P. N. vagy kicsoda is el fogja ismerni, hogy így van,) hogy ajánlatos a M. v. r.-ra ruházni az engedélyt, mely tisztán villamosági berendezésekkel foglalkozik, míg a Ganz-gyár mindenféle más munkákat is végez, vagonokat gyárt stb. s így nem teljesíthető kellőleg a fölügyeletet.

A többi miskulanciára nem terjeszkedhetünk ki, mert azok nem egyebek mint a mi czikkeink egyes részleteinek szándékos elferdítései, melyeknek helyreállításával idő és tér telne el, pedig ezt minél kevesebbet kívánunk akár a P. N.-ra, akár sugalmazójára pazarolni.

Azért csak annyit jegyzünk meg, hogy akár mint támadjanak is bennünket a miatt, hogy mi a közönség érdekét tartva szem előtt azon voltunk és vagyunk, hogy a közönség legyen a nyerő fél és ne akár a gáztársulat, akár a Ganz-gyár, akár valaki más: mi annak tiszta tudatában, hogy jó szándékkal cselekedtünk, nyugodtan hallgatjuk a velünk ellenkező véleményen levők érthető kényszerűségből eredő támadását, mert ez is a közönség javára szolgáló nemes hivatásunk egyik követelménye.

Hirek.

— **(Kossuth nevenapja.)** Csütörtökön este, Lajos nap előestéjén, mintegy 80–100 polgár gyülekezett össze a Scholcz-féle sörcsarnok kertjében Kossuth Lajos ünneplésére rendezett banketten. A demokratikus jellegű társaság Simonfay János országyűlési képviselőt ültette a főhelyre, oldala mellé csoportosultak az ügyvédi kar szép számmal megjelent tagjai. Erreth János, országyűlési képviselőnk, orvosa rendeletére hivatkozva kimentette magát. Az első pohárköszöntőt is Simonfay orszgy. képviselő mondotta a magyar nép szabadságának apostolára, Kossuth Lajosra. A zajosan megéljenezett beszéd után Bózsza József, egykori olaszországi magyar legionista, beszélt el két epizódot a multból, hogy Kossuthot jellemző két szép vonásra rámutathasson. Őt is megéljeneztek

s éltették Kossuthot. Aztán Várady Ferenc szép, érzelmes szavakkal vezette be abbéli indítványát, hogy a társaság — ősi szokás szerint — üdvözlő táviratot küldjön Kossuthhoz, s mindjárt föl is olvasta az általa fogalmazott szöveget, mely általános helyesléssel és tetszéssel találkozott. Flóris Endre dr. szintén az érzelmek húrján pengette ki sikerült beszédjét, melynek végezetéül a turini remetét éltette. Végül Lajos E. Kovács Gyulának „Kossuth Lajoshoz” című szózatát szavalta el valóban fölvilágosító hatással. Jilly Alajos érdekes jelenetet rögtönzött, mely frappáns hatásával könyvekre indította majdnem az egész társaságot. Beszéddel kezdte, melyben Kossuth határtalan népszerűségét a Kossuth-dalok kultuszára hivatkozva új oldalról mutatta be; s rátért ezek legszebbikére, a legmaradandóbbra, s intonálta is mindjárt a „Kossuth Lajos azt izente” kezdetű nótát. Az első pár hang nyomában már száz torok folytatta a szinte hirtelenséggé vált dalt, belekapaszkodott a Kórodi cigány is a vonóba s folyt a Kossuth-nóta dallama lelkesen, könyvek közt, szivből fakadólag. Riadó éljenbe veszték már el az utolsó hangok, s szinte tűzben égve ragadott mindenki poharat, hogy Kossuthért üritse. Az a fiatalság, mely a „Próbaházasság” előadásán azt a szánalmas nyögésbe fuló tüntetést akarta rendezni, jött volna ide s tanulta volna el az „öregek”-től, miként kell a Kossuth-nótával tüntetést improvizálni szivből s nem mesterségesen, a helyzet véletlen alakulásából s nem taktusra másokat majmolva. A gyújtó hatása, eredeti ötletű pohár köszöntő után, mely már éjfél felé hangzott el, még soká vigadt a társaság s folyt tovább is a tószót és a megismélt Kossuth nóta késő éjféltáncig.

— **(Megye-hát Baranya és Pécs Kőszegre?)** Ime a nagy disputa, melyet a napi sajtó helyi organuma jónak látott velünk megkezdni, mégis csak azzal végződik, amit mi elsőben is mondtunk, hogy se Pécs városa se Baranya nem küld deputációt Kőszegre a király üdvözlésére. Pécs városa a most lefolyt közgyűlésen határozta el, hogy miután ugyis üdvözölhetjük öfelségét a megye s a város határán belül, a város nem megy küldöttségileg Vasvármegyébe. S mivel ezt a határozatot a főispán kezdeményezéséből hozta a közgyűlés, bizonyos, hogy a vármegye is hasonló határozatot fog hozni.

— **(Hymen.)** Eörsi Gyula, a szentlőrinczi Mándi-féle főberlet tisztviselője, jegyet váltott Arnstein Berta kisasszonnyal.

— **(Alapítvány.)** Monostori Erreth Kálmán nemrég elhunyt leánya emlékére alapít

ványt létesített a fő városban levő izr. siketnémák országos intézetében, melynek az elhunyt növénydeke volt. Az alapítvány kamatait minden évben augusztus 18-án a legszegényebb leánynövendék kapja.

— **(A püspök új helyettese.)** Néhaj Sláby nagyprépost és püspökhelyettes helyébe Dulánszky püspök Walter Antal kanonokot nevezte ki helyetteséül. Ez állást az eddigi szokás szerint a legidősb kanonok szokta betölteni, s e kivétel-tevés papi körökben állítólag visszatetszést szült.

— **(Új élet a jogakadémián.)** A pécsi püspöki Lyceum jog- és államtudományi karának a jövő tanév első felére kiadott tanrendje szerint a beiratások szeptember első napjától 8-ádig történnek; a pótló és ismétlő alapvizsgálatok szeptember 9-edikétől 14-edikéig folynak. A joghallgatók kötelesek a kötelezett tantárgyakat azon évben, amelyre vonatkoznak, az előszabott óraszámban hallgatni; azonkívül a tartandó specialcollegiumok közül tetszés szerint annyit választani, hogy minden félévben legalább hetenkint 20 órát hallgassanak. Minden joghallgató tanpénz fejében annyi forintot fizet félévenként, ahány órát hallgat hetenkint. A tanpénz a félév kezdetén a beiratáskor előzetesen fizetendő, s az illető hallgató csak a tanpénz lefizetéséről szóló nyugta előmutatása mellett jegyezhető be az egyes tanárok külön névlajstromába. A publikum után tanpénz nem jár; de azért az előszabott óraszám-ban a hallgatóknak teljesen beszámítják. Az önkéntesi év alatt felsőbb tanulmányokat folytatni nem lehet; de azért az illetők a vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztériumnak 1889. évi máj. 19-én 22. 749. sz. a. kelt szabályrendelete értelmében a megfelelő tanfolyam hallgatói közé beiktatandók. Az első évi jogi tanfolyamon Bors Emil dr. (bevezetés a jog- és államtudományokba), Friedl Károly dr. (római jog történelme és institúciói), Kossuth Ignác dr. (magyar alkotmány és jogtörténet), Rézbányai János (bölcseleti erkölcstan); a második évi tanfolyamon Kasza József dr. (jogbölcselet), Mihálffy Ernő dr. (nemzetgazdaságtan) Koppesányi Károly dr. (magyar magánjog) a jogtudományi szaktanfolyamon Mutschénbach Viktor dr. (peres és perenkívüli eljárás, telekkönyvi eljárás, kereskedelmi és váltójog), Kasza József dr. (büntetőjog), Koppesányi Károly dr. (osztály magánjog); az államtudományi szaktanfolyamon Bors Emil dr. (alkotmányi és kormányzati politika), Schaurek Bódog dr. (magyar közigazgatási jog), Kosutány Ignác dr. (egyházjog), Mihálffy Ernő dr. (magyar pénzügyi jog) adnak elő. Az első félévben a következő special-collegiumok vannak a tanrendben: tengeri jog (Mutschenbacher), állami alaptan (Bors), községi közig. gátás (Schaurek), statisztika elmélete (Schaurek), római perjog (Friedl), törvénytudomány (Wajdics

azt is belátjuk, hogy nem rajtuk múlik, ha műhelyeik egyes borbajok terjedéseinek góczpontjává alakulnak. Hogy a törvények követelményeit respektálják, onnan is láthatjuk, hogy azon dolgokkal, melyekkel azelőtt foglalkoztak, de a melyektől a törvény eltiltotta őket, többé nem is foglalkoznak. Ilyen a köpölyözés, érvágás, pióczázás, foghúzás, stb. Termeik többnyire elég tiszták; maguk a borbélyok tisztán, sőt néhol feketében öltözködnek. Ezen külső tiszta megjelenésükkel fölfogásuk szerint ők minden tekintetben eleget is tesznek. És úgy is van, ők nem tanultak higiénát. Honnan tudják meg hát, hogy a fa-fésű miazmákat hordhat át egyik fejről a másikra? Honnan tudják meg, hogy a kemény forgó-kefjükkel a bőrt lehorzsolják és ez által a miazmák tenyésztésére jó talajt teremtenek, bajt okozó bőrbetegséget ültethetnek át egyik emberről a másikra?

A borbély-tanulók szintén járnak az inasiskolába hetenként néhány órára, de ott más dolgokkal foglalkoznak és azoknak az iskoláknak is más a céljuk.

Jelen értekezésemnek csak az a célja, hogy rámutassak azon hiányokra, melyek a borbély műhelyekben található, és ezen hiányokból eredő társadalmi bajokra, a melyek innen nagy számban eredhetnek és valóban erednek is.

Vizsgáljunk meg egy ilyen borbély-műhelyt, még pedig egyikét a legtisztábbaknak. Látunk egy tág, tiszta, eléggé díszes szobát, ahol néhány

ember vár fejdíszének rendbe hozására, egynehányon pedig e munkát már folyamatban van. Dolgozik négy és több tisztán öltözött fiatal és öregebb ember. Egyik borbély-segéd éppen igyekszik befejezni munkáját. Csak éppen kölni vízzel permetezi be emberének a haját, egy kis olajt önt egyik kezére, szétkeni mindkét tenyerére, ezzel a haját és a fej bőrét jól bekeni, tán egy kissé masszálja is. Kefével, fésűvel rendbe szedi. Ezt elvégezvén lekeféli neki a ruháját, fölsegíti kabátját, egyszóval a szolgálati készség és előzékenység kifogástalan. De mihelyt kötelességének és előzékenységének eleget tett, azonnal oda siet az őt már székében váró egyénhez és kezdi az előbbi elbánást. Kezdi a nélkül, hogy legalább kezét is megmosná. Zsiros, szenyves kezével — bocsánat e kifejezésért, de mi orvosok szennyesnek tartjuk már azt, a mi a mindennapi életben még nem érdemli e jelzőt — a melyet tán fehér kötényébe némileg letörölt, neki megy más fejének ugyanazon eszközökkel, a melyeket előbb használt és csak dolgozik egész nyugodtan, mit sem sejtve. De hol is mosná meg kezét, vagy honnan tudja meg, hogy ezt tennie kellene? Hisz a mosdón talat és vizet, a hol kezét megmoshatná, sehol sem találtam, bármennyire ügyeltem és fürkésztem is erre a különböző borbély-műhelyekben. Igen is van a mosdón tal, a mely arra való, hogy a borotváláskor használt szappan-habot és a leborotvált haját beledobálják.

Használt műszerek fertőtlenítéséről szó sincsen. Használják több helyen olyan eszközöket, a melyeknek nyílt borbély-műhelyekből való kitiltása már idején való volna. Ilyen a süti fa-fésű, az úgynevezett porfésű, a melyet kiváló igyekezettel erősen illesztnek és húznak végig az ember feje bőrén, hogy onnan lelkiismeretesen minden korpát eltávolítsanak. Ilyen műszer továbbá a kemény forgó-kefe, hogy az előbbinek munkáját tökéletesebben végezze és a tej bőrét még jobban fölhorzsolja.

Majdnem szükségtelennek tartom a borbély-műhelyekben létrehozandó nagyobb tisztaság és fertőtlenítés kivívása érdekében ezt bővebben megokolni. Föl akarom azonban említeni azon bántalmakat, a melyek a borbély-műhelyből terjedhetnek tovább, a melyeknek ez lehet, sőt gyakran valóban ez is a góczpontja. Magától értetődik, hogy mindezek a fertőző bajok sorába tartoznak.

A szifilises betegek olyanok, a kik foglalkozásukat bajuk miatt rendszeren félbe nem hagyják és mindenütt megfordulnak; tehát borbély-műhelyekben is. Ennek fölismérése laikustól föl nem tehető. Már pedig a szifilis első és második stádiumában a bőr és nyálkahártya elváltozásainak váladéka fertőző tulajdonsága.

Az orbánczról tudjuk, hogy ez olyan fertőzően alapuló betegség, a mely a bőrön vagy nyálkahártyán legkisebb sebzés, lenorzolás után támadhat, ha bizonyos hasadó gombák a nyirok-

Alajos dr.). Publikum csak egy lesz: nagyvárosok statisztikája: melyet Schaurek B. dr. ad elő.

— **(A Pécsi Polgári Daloskör vendégszereplésén.)** Pécs második dalosköre e hó 27-edikén vendégszerepleni megy Szászvárra, a megye északi határán levő kies vidékü helységébe, ahol Kovács Jakab-féle vendéglőben saját alapja javára — tánczszal egybekötött dalestélyt rendez. A hangverseny műsorán a komoly férfiakon kívül több tréfás produkció is szerepel ügyes és változatos összeállításban. Magukkal viszik a dalosok Pécsről a Korodi Károly cigányzenekarát is, mely ott a szüneteket tölti ki s a tánczhoz szolgáltatja a zenét.

— **(Marhavész Bonyhádon.)** Tolnamegyében, s épp Baranya közelében levő községekben erősen grasszál a marhavész. Alig jelentettük, hogy Gyöng községben az ott fölépelt lépfene megszűnt, már ismét arról kapunk hírt, hogy a marha állomány e veszedelme, s a gazdaközönség réme Bonyhádon ütötte föl fejét.

— **(A Porgesz-féle kereskedelmi középiskola)** évről évre nagyobb seregét vonzza falai közé a fiatalságnak, mely a ma már ugysis túltömött s ép azért kedvezőtlen jövővel kecsegtető tisztán tudományos pálya helyett a realisabb s így biztosabb existenciát nyújtó pályákra szánja magát. Ez a nyilvánossági joggal fölruházott 3 osztályu középiskola, mely az ország többi felsőbb kereskedelmi iskoláival, akadémiaival teljesen egyenlő rangot nyert, már sok kész fiatal embert adott a praktikus életnek. Nagy előnye, hogy az iskola bevégeztével az illető növendék az egyévi önkéntességre is jogot nyer. A beiratások a most folyó augusztus hó 31-edikén kezdődnek, s ez iránt bővebb fölvilágosítást nyújt az igazgató az intézet helyiségében — Mária utca 8. sz. alatt.

— **(Malnero, a szőlő megmgyarázhatatlan betegsége.)** A szőlő sok betegsége között nem egy az olyan, a melynek csupán tüneteit, de okát nem ismerjük, daczára annak, hogy egyetlen kultúránövénységünk sincs olyan, a melynek betegségeivel újabban annyit foglalkoznának különösen a francia és az olasz mikrológusok, mint a szőlővel. Egyik ismeretlen oku betegsége a szőlőnek az Olaszországban malnero név alatt — mely szószerinti fordításban feketebetegséget jelent — emlegetett betegség is. E betegség különösen Dél-Olaszországban és Sziciliában szokott pusztítani. A betegség abban áll, hogy a hajtásokon, a levél nyelein és bordáin, továbbá a fűrt nyelén és a kacsokon fekete sávok vagy foltok jelentkeznek, a melyek áthatják a megtámadott növényrészek belsőbb szöveteit is, úgy, hogy ha a betegség például a már elfásodott hajtást támadta meg: a feketedés áthat a farészre is. A betegség miatt a hajtások elnyomorodnak s

néha a betegség által megtámadott tőkék virágai színüket veszítik. Sok tudós foglalkozott már e betegséggel, mindegyik más és más okát adva annak. Egyik jellege e betegségnek az is, hogy a megtámadott részek parenchym szövetében sárgás barna szemcsék tűnnek fel, melyek a sejtek egész belsejét kitöltik. Egy tudós a baj okának a szőlő gyökerén élősködő gombát, a Roesleria hypogaeát tartja. E gombát Mezey Gyula 1891-ben a szőlő fakórothadásának (Coniothyrium diplodiella) tanulmányozása végett Helesfán (Baranya m.) járva, több töke gyökerzetén találta mindig egy másik gyökérgomba, Dematophora necatrix társaságában. A megtámadott tőkék gyenge, egészen sárgás hajtásokkal bírtak (Dematophora támadásának a filloxera támadásával megegyező szimptomái), de a malnero tüneteinél semmi nyomát sem találtam. Egyébként valószínű, hogy a Roesleria hypogaea csak oly gomba, mely a Dematophora necatrix társaságában, a már ez által tönkretett gyökérrészekben jelenik meg. Baccarini olasz mikrológus kimondja, hogy a malnero bakteriozus betegség, s állításának támogatására következő kísérleteket tett. Egészséges hajtásokat beojtott a beteg növények elbarnult foltjaiból vett szövetel; ez ojtás eredménye az lett, hogy a beojtott 6 töke közül 3 rövid idő alatt megkapta a betegséget. Továbbá szőlőgallyak gelatin dekortumán tisztán tenyésztette a szóban forgó baktériumokat s e tenyésztettel 6 egészséges szőlőhajtást beojtott. A beojtott hajtások közül a betegség tünetei 5-ön jelentkeztek. Baccarini folytatja még kísérleteit, a melyek talán véglegesen tisztáznák fogják a szóban forgó betegség kérdését.

— **(Az ázsiai kolera Magyarországon.)** Az eddig szórványosan jelentkező gyanus megbetegedések után most már hivatalosan is konstataáltak Magyarországon az ázsiai kolera. A felső Tisza mentén és különösen Jász-Nagy-Kun-Szolnokvármegyében fészkei vannak a kolera. A lapok, sőt a félhivatalos közlönyök szerint is ezeken a helyeken úgy a köztisztasági, mint a közigazgatási viszonyok szintén ázsiai részleteket mutatnak föl, melyek majdnem lehetetlenné teszik, hogy a belügyminiszter a legnagyobb önfeláldozás mellett is sikeresen működjék. — Túlságos aggodalomra egyelőre nincs ok, mert a járvány még nem öltött nagy arányokat; azonban az okos rendszabályokat becsületesen és energikusan végrehajtani legyen kötelessége a hatóságoknak, megtartani s a rendeleteknek engedelmeskedni pedig a közönségnek.

— **(Ürge Ignác kínai misszionarius halála.)** A nálunk is járt kínai keresztény pap, aki Magyarországból szakadt ki Kinába, hogy ott a keresztény vallást hirdesse s annak híveket szerezzen, vértanu-halállal mult ki a „mennyei birodalom-ban, — ha ugyan hitelt lehet adni egy külföldi német lap ebbeli hírének. Az érdekes hittérítő csak nemrég for-

dult meg Pécssett is, ahol több helyen előadást és szentbeszédet tartott mindig nagy közönség jelenlétében. Elbeszélte akkor, hogy már menyinyi kínait nyert meg a keresztény hitnek; s lehet, hogy épp e sikere okozta halálát. Mert a kínaiak az ő kis falujában fölláztak az átért honfitársaik ellen, s ezek kivégzése után Ürgét is elvonszolták rejtekhelyéről és lefejezték.

— **(Beírás a főgimnáziumnál.)** A főgimnáziumban megkezdendő új tanévre vonatkozólag következők a tudnivalók: A pécsi r. k. főgimnáziumnál f. é. augusztus 30-adikán és 31-edikén a javító-, pótló- és fölvételi vizsgálatokat, szeptember 5-én és 6-án a magánvizsgálatokat tartják. A vizsgálandók vizsgálatukat megelőző napon jelentkezzenek az igazgatónál. A fölvétel és beírás f. é. szeptember 1. 2. 4. napjain d. e. 8-tól egy negyed 12 óráig történik. A fölvételt az összes ifjuságra nézve az igazgató teljesíti, a beírást pedig minden osztályra nézve az illető osztályfőnök. A fölvételre és beírássra minden tanuló személyesen és atyja, anyja vagy gyámja illetőleg azok megbizottja kíséretében tartozik megjelenni, magukkal hozva az iskolai bizonyítványt, a keresztelő-levelet, illetőleg a születési bizonyítványt, s a bizonyítványt arról, hogy az 1887. évi XXII t. cz. követelményének a himlőoltásra nézve eleget tett. A vallás és közokt. m. kir. miniszternek f. é. június 19-én 22436 sz. a. k. rendelete értelmében az első osztályra csak 65 tanuló vehető föl, ez okból az idén is szept. 1-én csak pécsi illetőségű római katolikus tanulókat vesznek fölezen osztályba. A fizetendő díjak következők: a beírási díj 3 frt., az ifj. könyvtári díj 1 frt.; ezen 4 frtot senkinek sem engedik el és a beíráskor fizetendő; a tandíj 16 frt. ezt két részletben t. i. a beíráskor és a második időszak elején lehet fizetni. Minden tekintetben kifogástalan és szegénysorsu tanulók a tanintézet főtartójához, a zirczi apáthoz tandijelengedésért folyamodhatnak; ezen folyamodvány — hivatalos szegénységi bizonyítvánnyal ellátva — a beíráskor az igazgatónál nyújtandó be. Azon tanulóknak, kik először lépnek e tanintézetbe, a tandíj első részletét a beíráskor le kell fizetniök, csak a második részlet elengedéseért folyamodhatnak január hóban; a francia nyelv tanításáért 10 frt., a gyorsírás és a szabadkézi rajz tanításáért külön 5—5 frt. fizetendő egész évre. Az V.-ik osztályba lépő tanulóknak szülője vagy gyámja köteles kijelenteni az igazgatóságnál, vajjon fia, illetőleg gyámoltja az 1890. évi XXX. t. cz. értelmében agörögnyelvet, vagy az idézett törvényezikk által meghatározott más tantárgyakat fogja-e tanulni. Ezen utóbbi tanfolyam választása különösen azoknak ajánlatos, kik a nyelvekből gyengébb előmenetelt s viszont a realis tantárgyak tanulásában szembe-tűnő képességet tanúsítottak, s nem papi vagy tanári pályára készülnek.

— **(A balokányi-tó végnapjai.)** Hajdan szerelmes csizmadia-legények ábrándoztak holdvilágos estén a balokányi-tónak keresztelt tócsa tetején, ringó lyukas fenekű esónakokban; diákok pajkoskodtak rajta evezőversenyeket rögtönözve, a feketeszinű hullámokat szelve; réczék és libák kedélyeskedtek vízében hattuknak képzelve magukat; füttyörésző kocsi-sok lovaikat mosogatták sekélyebb partjain; s Duna és lánchid hiányában kétségbeesett, életűnt öngyilkosjelöltek igyekeztek beleölni magukat furfangosan tótágast állva fejtetőn, mivelhogy másképp aligha bírtak volna víz alá meríteni halálnak szánt nyomorult testüket: szóval minden társadalmi kellék közreműködött arra, hogy abból az iszapos víztömegből hirneves tavat alkosson. S hogy teljes legyen a csalódás, a partján lombos fák alatt kocma is épült, melyhez a jobb időkben búcsujárást rendezett a közönség s boldogan szenvedte a szunyogok barátságos csipését és itta az árpalevet a kiaszott szalámi mellé, amit a redukált számu fekete muzikusok bájos diszharmonikus cinczogása segített vidáman elkölteni. Ez az idilli állapot, melynek ma már különben csak halvány árnyéka maradt fönn, alighanem teljesen a múlté lesz. A város tiszti főorvosa azon gondolkozik, hogy lecsapoltassa ezt az egyetlen nagyobb fajtájú víztükörét a városnak és betömessé a medrét, melyben annyi budai-külvárosi néhai macska és házörzö eb aluszsa örök álmát. A főorvos

erek utján át bizonyos gyűladást hoznak létre. Hasonlóképpen lehetséges így a fertőzés a kanyaró és vörhenyeg lehámlásos stádiumában.

A korongszerű kopaszodásról (alopecia areata) bebizonyult, hogy parazitás megbetegedés, a melyet bizonyos mikrobáknak egyik egyénről a másikra való átvitele terjeszt. Így találta ezt Sehlen, Hasonlóképpen úgy találta Thin Londonban, hogy ezen betegség egyes borbély-műhelyekből mintegy epidemikusan terjedt. Ilyen betegségek továbbá: a penész-gomba okozta tornyos szakálsz (sycosis parasitaria), a nyíró penész (mycosis tonsurans), a kosz (favus).

Mi az oka, hogy ezen gombás betegségeket nagyrészt a borbélyműhelyek terjesztik?

Részben az eszközök nem felelnek meg, részint nagyon gyakoriak az ollóval vagy borotvával ejtett véletlen sértések, legfőbb oka pedig, hogy a borbély-műhelyekben a dezinfekció ismeretlen.

A változások, melyeket a borbély-műhelyekben eszközöknél tartok, következők volnának:

Fa-fésűket, szaru-fésűket, csont-fésűket borbély-műhelyekben használni még akkor sem tartom megfelelőnek, ha a fertőtlenítést általánosítanák, azon egyszerű oknál fogva, mert ezen eszközöket alaposan dezinficiálni nagy nehézségekbe ütközik vagy egyikét-másikat kellőleg dezinficiálni alig lehet. Továbbá könnyen el lehet nélkülük az ember, helyettesíthetők sima

kaucuk-fésűkkel, a melyeknek fertőtlenítése semmi nehézségbe nem ütközik. Ennél fogva én a borbély-műhelyekben csakis kaucuk-fésűk használatát tartom megengedhetőnek.

Keféket alkalmazni a haj és szakál nyírására nem tartom célszerűnek, mivel a kefék tisztítása és fertőtlenítése oly nehézkes és bajos, hogy gyorsan nem is tehető.

A borbély-műhelyek padlója mázolja és fényesítve legyen, hogy a lenyirt hajat könnyebben el lehessen távolítani, a padlót fertőtleníteni.

Hogy a fodrász kezét mossa és fertőtlenítsse, mielőtt egyik fej nyírásától a másikhoz nyúl, az magától értődik.

Ezzel röviden vázoltam és megokoltam a borbély-műhelyeken létesítendő változásokat. Hogy ez mily módon történjék, azt hiszem, leg egyszerűbben és legkönnyebben a borbélyokra szóló egészségügyi rendeletekkel volna kivihető, a melyeknek foganatosítására minden esetre az arra hivatott közegnek kellene ügyelnie. Ez különben csak kezdetben okozna nehézségeket, úgy, mint az minden újítás kezdetén tapasztalható. Később utánjárás nélkül is eleget tesznek a rendelkezésnek. Hogy kezük, eszközeik és a padló fertőtlenítésére mit használjanak, annak ajánlatát az e tekintetben szakavatottabb egyénekre bízom, csak azt bátorodom megjegyezni, hogy az alkalmazandó szer lehetőleg szagtalan, könnyen kezelhető és eszközeikre is ártalmatlan legyen.

ugyanis közegészségi szempontból néz mindent; előtte nem bir esztétikai becsesl a magát álmaiban városligeti tónak képzelő Balokány; ő nem tudja fölfogni annak ethikai hatását, mikor a mesterlegény vagy a virgóniás hadfi vasárnap délután kétszer ötkrajzárért jegyet vált magának és szive választottjának, hogy a vízi nimfák csábító suttogása közt ringassa magát a csobbanó habok fölött uszkáló csónakban szerelmesen átkarolván husos derekát a konyha tündérének: ő csak azt látja, hogy az a víz pocsolya, s hogy ez a pocsolya büzt terjeszt, szerves anyagokat rothaszt, melyek a közegészségre ártalmasak éppen abban a városrészben, ahol a legtöbb járványos betegség fészkel. A tó tisztántartása nemcsak hogy nagy költséggel járna, hanem teljesen kárbavesztett munka is, mert a meder csakhamar ismét megtelik iszappal, melyet a közeli országútról sodor alá a záporosó. Hogy pedig arról az országútról mi minden folyhatik a Balokány-tóba, azt elképzelheti, aki azt a környéket s annak köztisztasági állapotát ismeri. A tisztí főorvos tehát amellet van, hogy ezt a piszok-medenczét eltüntesse, s csak a módján gondolkodik.

— **(A difteritisz terjesztői.)** Az alábbi sorokat ajánljuk a mohácsi járás orvosának és főbirójának figyelmébe. Egyik vidéki olvasónk a napokban dél tájban Rácztóttóson utazott keresztül, s mikor a templom elé ért, főlháborító látvány tárult szemei elé. Két majdnem egyforma gyermek-koporsó feküdt ott a „Szent-Mihály-lován“ a templom előtt, penetráns szagot terjesztve a térségen, kitéve a körülbelül 35 fokos meleggel tüzelő nap hevének. A koporsó és a templom körül néhány gyerek ácsorgott. Megkérdezett a mi levelezőnk egy embert, hogy miben haltak meg a gyermekek és miért állnak itt a koporsók? A felelet az volt, amit a mi levelezőnk különben előre is sejtett: hogy a hullák két testvéréi, kik difteritiszben haltak el; a koporsók pedig azért vannak a templom előtt, mert várják a papot, — ez lévén itt a szokás. — Hát azt tudjuk, hogy a falusi köznéppel, ennek vad szokásaival szemben milyen nehéz a helyzete a hatóságnak, a lelkészeknek és a tanítóknak, s azért nem is bocsátkozunk éles megrovásába annak, hogy ilyen botrányt a mai viszonyok között miként tűrhetnek el hatósági közegeink, hanem rámutatva e szörnyűséges tényre nyilvánvalóvá tesszük, hogy miként hajtják végre azokat a nagyon okos és nagyon fontos rendeleteket, melyeket a közegészség érdekében bocsátottak és bocsátanak ki. Egy sereg tudós orvos összeül, tanácskozik; az ő véleményük és minden részletre kiterjedő utasításuk szerint szintén egy sereg közigazgatási kapacitás a legnagyobb lelkiismeretességgel rendeleteket szerkeszt, alispánok, polgármesterek kiadják azokat főszolgabiroknak, rendőrkapitányoknak, ezek tovább adják jegyzőknek s egyéb közegeknek, — és a végeredménye ennek a sok komoly és elsőrangú czélú munkának, fejtörésnek s rendeletnek — mely még a levegőtől is félti az emberiséget — az, hogy a ráctóttósi és tudja isten még mi féle és hány falubeli templom előtt óraszámra ott fekszik kitéve egy-két-három s tudj isten hány koporsó, melyekben difteritisz áldozatai fekszenek. Ez a mi népünkre, a mi ázsiai népünkre vall; a ráctóttósi képnél aligha találjuk hivebb fotografiáját a mi népünkre.

— **(Ne rágjátok a körmeiteket.)** Nem is gondolná az ember, hogy ennek a gyermekes házban mindennap előforduló intésnek milyen komoly alapja van. Berillon Edgár dr. párisi orvos érdekes fölolvasást tartott az onihofágiáról, mi közönséges nyelven — körömrágást jelent. „A körömrágás, ugymond Berillon, távolról sem egyike amaz illetlenségeknek, melyről a gonosz fiúk és lányok előbbutóbb leszoknak. Az én lelkiismeretes kutatásaim azt bizonyítják, hogy úgy a nők, mint a férfiak közül sokan gyakorolják felnőtt korukban is, s az ilyen onihofágok testi-

leg és szellemileg degenerált teremtések. Az onihofágok erkölcsese, kivált a lányoké, a lehető legrosszabb. A szégyenpad 90 perczentje körömrágókból áll. Az onihofágia a neveléstől egészen függetlenül fejlődik s nem egyéb, mint az idegbájnok egyik fajtája.“ Berillon szerint ezt a bajt csak hipnotizmus révén lehet gyógyítani. Az onihofágnak hipnotikus állapotban borzadva kell látnia betegségének szörnyű következményeit. Kiváltképpen a lányoknak kell szuggerálni azt, hogy egy megcsontított körmű kéz — örökre kéré nélkül marad. Miután azonban a hipnotizmus nem olyan közönséges házigyógyász, hogy azt minden anya alkalmazhatná, egyelőre a nádpálcza is eléggé szuggeráló hatású orvosság, ami leszoktatja a gyermekeket a körömrágásról.

— **(Beiratások a helybeli kir. állami főreáliskolában.)** A pécsi főreáliskola igazgatósága a következőkről értesíti a szülöket és tanuló ifjúságot. A beiratások szeptember hó 1, 2, és 4-ik napján és pedig mindenkor délelőtt 8 órától 12-ig az igazgatóság irodájában és az illető osztályfőnököknél történnek. Az első osztályba csak oly növendékeket vesznek föl, kik életük 9-ik évét már betöltötték és vagy arról, hogy a népiskola IV. osztályát jó sikerrel végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak föl, vagy fölvételi vizsgálattal igazolják, hogy hasonló mérvű képzettséggel bírnak. A többi osztályokba a tanulókat az osztályfőnököknek bemutatandó mult évi iskolai bizonyítványuk alapján veszik föl. Mindazon tanuló pedig, ki az intézetbe először kíván fölvétetni, keresztlevelét illetőleg születési és himlőoltási bizonyítványát, ha pedig 12-ik életévét már betöltötte, újraoltását igazoló orvosi bizonyítványát is az osztályfőnököknek a beiratásnál átszolgáltatni tartozik. Miután pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszterium egészségügyi és paedagogiai tekintetéből az első és annak párhuzamos osztályába 60—60 tanulóval többnek fölvételét nem engedi meg, a helybeli szülők elsőbbségére való tekintetből a beiratások első napján az I. osztályba csak is pécsi illetőségű tanulókat irnak be; miért is figyelmezteti az igazgatóság a helybeli szülőket, hogy a beiratással ne késedelmezzenek és az I. osztályba fölvétetni kívánó gyermekeikkel okvetetlenül az első napon jelentkezzenek az igazgatóságnál, nehogy a törvényes szám elérése után gyermekeik fölvételét meg kelljen tagadni. A többi osztályokba azonban illetőségre való tekintet nélkül mind a három napon eszközlik a tanuló fölvételét. A beiratásnál a r. kath. tanulók az egyházi ének tanítási díjának beszámításával a fölvételnél 6 frtot, az egyéb felekezeti tanulók pedig 5 frtot fizetnek; a tandíj egész évre 24 frt, mely két egyenlő részben, szeptember és február hóban, félevenként előre fizetendő. A javító vizsgálatokat f. hó 31-én reggel 8 órakor, a pótló és fölvételi vizsgálatokat pedig ugyanaz nap délután 2 órakor tartják meg az intézetben.

Művészet, irodalom.

* Magyarország helységnévtára.

Két vaskos kötetben állította össze Dvorzák János pécsmegyei pap Magyarország helységnévtárát, melyet Troll Ferencz vál. püspöknek ajánlott ennek aranymiséje alkalmából. A száthatvan ivre terjedő nagy munka első kötete Magyarország összes társadalmi alakulásának legújabb képét, illetve hazánk földrajzi, kiterjedési, népességi, nemzetiségi, politikai, törvényhozási, igazságszolgáltatási, pénz-, vám- és adóügyi, közlekedési, hadügyi, felekezeti, tanügyi, közigazgatási és egyesületi viszonyait tárja elé. A betürendes rész Magyarország összes községi, pusztái, telepei hivatalos, és nem hivatalos elnevezéseinek betürendes jegyzékét adja a helynév jellegének az utolsó pósta-, vasutáviró- és hajóállomások kitüntetésével. A második kötet a közigazgatási, népességi és felekezeti viszonyokra való tekintettel, megyék és járásonként, minden egyes politikai községnél jelzi a hivatalos elnevezés mellett annak német, tót, oláh, ruthén, szerb, latin stb. neveit, a hozzá tartozó pusztákat, telepeket, a népesség lélekszámát felekezetek szerint, s kitünteti az illetékes egyházi hatóságot. Emeli a munka értékét a tanintézetek, hatóságok, hivatalok, pénzintézetek, egyletek és társulatok jegyzéke, mely

ily terjedelemben seholsem jelent meg. A fölöttébb közhasznú, kitűnő kötésű két kötet ára ugyan 12 frt; de a szerző két heti Pécsen tartózkodása alatt negyedáron vagyis három forintért küldi meg azoknak, kik egyenest hozzá fordulnak. Czime Dvorzák János Pécs (Alajos-utca 9. sz.)

VEGYESEK.

Párisi látcsövek, hő, és lég-súly mérők; legjobb arany, ezüst, nikkel és teknősbéka-csont szemüvegek, orrcsüptetők legfinomabb kristályüvegek és hegyijegecsekkel gyári áron kaphatók **Schönwald Imre** ékszerésznél Király-utca Hattyu épület.

Csarnok.

A fekete gyémánt országában.

III.

Irta: Hoffmann Géza.

Folytatás és vége.

A pirszenkésítés lényegének ismertetésénél vissza kell mennünk a bányába, annak legveszedelmesebb sajátságához, a robbanó levegőhöz s ezzel kapcsolatban néhány megjegyzést kell tennünk Pécs bányageológiai viszonyaira vonatkozólag.

Vajjon szénmedenczével van-e dolgunk, vagy csak pusztán vízszintes helyéből kiemelt széntelepekkel: azt még határozottan eldönteni nem lehetett. Mert nemcsak a széntelepek másik ágát még eddig nem találták meg, de aknáink se hatoltak még abba a mélységbe, a hol az összes szénképződés nyugodnék, — tehát nem bukkantak az alaprétegre, honnét ismét meghajolva emelkednék a másik szárnyában a külszín felé. Kecsegtethetjük magunkat azzal, hogy valahol a mélyben meghajlik e milliókat érő réteg-csoportozat és ugyancsak pécs-vasasi irányával egyközűen még a jövő nemzedékre várakozik. Addig is azonban a pécsi bányászat jövője meglehetősen biztosítva van; mert számításaink alapján, az eddig ismert telepekből, ha évente 6 millió métermázsát értékesítünk is, még mindig mondhatjuk Pécs városát Magyarország legnagyobb kőszénbánya-városának.

Azon erő, mely a Mecsek-hegységet kőpezte s mely hegyképződés — egyesek szerint — még ma is folyamatban van, nagyon sok befolyással volt bányászatunkra.

A vízszintes tengeri üllepedés elméletét elfogadva, — a rétegek szabályosan, egymásután képződtek; midőn azonban a hegyképződés behatása alá kerültek, mely először is általánosságban a területet emelte, úgy hogy szárazföld lett belőle, azután a sík lapra, annak szegélyeire hatott s alakult a medence, akkor ennek következtében a triász-kori széntelepek szabályos fekvése is megváltozott.

Ha egyszerűen két ellentétes lapon működő erővel lenne dolgunk, az emelés olyan lett volna, mint midőn pléhlemezt behajlítunk, — de mivel telepeinket gyűrődések, elszakítások, elnyújtások lépten-nyomon tapasztalhatók, azért a föltevés az, hogy egy központból ható erővel van dolgunk, mely a síklap csaknem minden pontjára és különösen annak széleire hatott.

Igy kaptunk egy medenczét, melynek lapjai gyűrődtek, szabálytalanok s mivel a nyomás ellenerővel találkozott, a szerint, a milyen volt a kölcsönös hatás, a széntelep is elszakadt, elnyújtott, összekeverődött. Könnyen szemlélhetővé tehetjük az egész folyamatot, ha egy papirlapot úgy hajlítunk be, hogy az tölcserformát képezzen.

Azon a helyen, hol a nyomás a legintenzívebb volt, de úgy hogy mellette azután az emelt lap kitérést is találhatott, ott a széntelep elszakadt s ez leginkább a Bertalan-csúcs felé délnyugat — északkeleti irányban mutatkozik. Ez lenne a hegyképződés főfészke, aminek bányá-üzemünkben rendkívüli szerepe van s neve: „a fővető.“ Az egész bányamezőt két sajátságos részre osztja, t. i. a keleti, vagyis a bányaléggel küzdő, a nyugati, vagyis Pécs felé vonuló bányalégmentes részekre.

A nyugati rész aránytalanul kisebb, de oly gyűrűt, oly szabálytalan, hogy biztos kö-

vetkeztetést vonni a széntartósságára nézve soha sem lehet. Bányalég szempontjából azonban veszélytelen, mert a szén-gázoknak idejük, alkalmuk volt, a vetőkön át, mintegy kürtön a szabadba vonulni; míg a keleti rész megőrizte védőit, megőrizte fekete kőszénjellegét borzalmaiban is.

Szenünk tebát csakis akkor kokszolható, ha azon helyekről kerül elő, hol bányalég fordul elő, mert ez szoros összefüggésben van az összesüléssel, a gázdústartalommal, min az egész kokszolás alapszik. A kokszolás nem egyéb, mint száraz destilláció. Az egyszer s mindenkorra kifűtött kályhákat fehér izzásig hevítjük s ekkor bele döntjük a finom porszenet, erre minden nyílást gondosan elzárunk s így hagyjuk mindaddig, míg az egész szénmennyiség egy lepényalakú tömeggé nem sül össze, mi akkor következett be, midőn a gázok játéka megszűnt. A szénben levő gázok ugyanis ez alkalommal eltávoznak s a nagy hő következtében meggyuladnak, miközben élénk lobogással, zúgással a közfalakba épített csatornában vonulnak végig, úgy hogy egyik kályha nemcsak önmagát, de szomszédját is fűti. Teljes nyugalom beálltával a kész kokszt kitolható a kályhából, mely alkalommal száraz, téglacsengésű, ezüstös fényű, sokszor gyöngyös tömeget — mi szintén az összeolvadás jele — alkot, mely hosszú forgács alakban kis részekre esik s különösen vas-öntésnél nyer kiváló alkalmazást.

A széntégla készítése is az összesülésen alapszik; de itt bizonyos arányban szurok, mint kötőanyag járul, mely keveréket gőz hozzájárulása után téglá formájú, — másutt tojás alakú — erős, egynemű tömeggé sajtolunk össze.

Ez a fekete gyémánt teljes útja, fekvőhelyétől addig, a míg legveszedelmesebb kisértőjét is fölhasználjuk, hogy értékét, csoda erejét, nemzetgazdászati hivatását emeljük.

Mielőtt utunkat azonban befejeznők, ismerkedjünk meg azzal az emberi erővel, melyiknek hivatása az, hogy a fekete gyémántot fölkeresse, munkája által értékesítse, vagyis melyik az anyagból javakat, a fekvő, elrejtett tömeggől nemzetgazdászati értéket alkot.

A föld legnehezebb, legveszedelmesebb s legkomorabb munkájával foglalkozóiról van szó. Láttuk nehéz útját, fölkerestük sötét munkahelyét, láttuk, mint iparkodik a feje fölött leskelődő veszélyt elhárítani, életét és társaiét biztosítani, s emellett mindennapi kenyerét keservesen, csaknem véres verejtékkel megszerezni. Hány-szor csak borraivalól dobunk ki olyan összeget, a melyből a bányamunkásnak egy napon keresztül családjával élnie s ruházkodnia kell; hány-szor mondunk szigorú ítéletet fölötte, a mikor sivar életét fölűditendő megfélemedezik a józan ész szabta törvényekről, könnyelműen ad túl azon az összegben, melyet keservesen, páratlan önfeláldozással, becsülettel szerzett. Ha könnyelmű e nép, midőn a pihenés óráit élvezi, ha nem számol keresetével az utolsó fillérig... oh nagyon menthető, ha meggondoljuk, hogy az az 500 emberből álló tömeg, mely a reggeli órákban összegyülekezik a „kopogó“ hívó szavára, egy végzetes perczen hivatásának áldozata lehet úgy, hogy még övéi azt sem mondhatják: ez az én atyám, ez az én férjem!

Könnyelműsége, különös jelleme, nagyon indokolt s élethivatásával szoros összefüggésben levő egyéniségével lélektanilag kimagyarázható.

A bányász-jellem, mely foglalkozása köréből alakul: a munkás fanatizmusában, melynek legkiválóbb lényege a fatalizmus, könnyelmű gondolkodásában s önhittségében nyilvánul.

Fanatikus, mert kölcsönösen egymásra lévéen utalva, kifejlődik bennök a társas szellem, az összetartás oly szilárd kapcsa, mely sehol másutt nem lelhető föl. Hiszen együtt, sokszor egymásért dolgoznak s önmagát talán kevésbé, de társát féltve védi, mert úgy gondolkozik, hogy a veszély ott éri, a hol az számára megvan írva s ezen okból bámulatosan vakmerő a természet veszedelmeivel szemben. Vakon megy a legborzasztóbb helyekre, életét soha se félti, mert a veszedelmet megszokta; de azért babonás, midőn abban a nyomasztó csendben, sötét alvilágában rendszertelen képzelődése működni kezd s benépesíti az örök nyugalom országát. Könnyelmű gondolkodásra nehéz sorsa kényszeríti; küzd a létért a legkétségbeesetésben, helyzete, környezete szomorú, milyen lenne tehát, ha még lelki bánatával is tépelődne?

Önkénytelenül is megnyugszik sorsában,

mert aggódni, jövőre gondolni nem egyeztethető össze az ott teljesítendő munkával, hol a fáradság elviselése lelki nyugalmat követel. Ő nem gondol holnapra, munkája által megszerzi kenyerét s egy vígan töltött óráért nélkülözhetekig is szívesen. A földművelő könnyebb, szebb, de sokszor hálátlanabb munkát végez; ő néki várakoznia kell, hogy a bevetett magból termés, — biznia, remélnie, hogy a szorgalmas munkából gyümölcs vállják, mely reménye, ha egy napon semmivé lesz, kenyér nélkül egy hosszú időszakon keresztül önmagában áll, támasz, segély és sokszor a könnyüretlen emberi érdeksportokkal szemben. Itt a jövőről való gondoskodás époly önkénytelen, mint a bányamunkásnál a jelenre való építés. Ma dolgozik, keres, keresményét fölhasználja, — mert holnap ki tudja: él-e? s ha igen, a míg dolgozni bír, a jövő kérdése nem aggasztja.

Önhittsége a társas együttléből és ugyancsak nehéz munkájából ered. Társas együttlét bányász-kasztot teremt, melynek megvannak a maga előítéletei, szokásai, érdekességei, midőn a föld titokzatosságát testületi életükben akarják kifejezésre juttatni; zárkóztak, de kedélyök, érzelmviláguk mély és sokszor nemes; érdekesekek, eredetiek, mert szokásaikat hiven őrzik s öröklők. Nehéz munkájuk büszkeséggel tölti el őket s ezért magukat különbeknek, bátrabbaknak tartják azoknál, kik csak ide künn keresik mindennapi kenyerüket, nem ismerve a földet belsejében, nagyszerűségében, de borzalmaiban is.

Ilyen a bányász jelleme; s bár tövises a pályája, nehéz, veszedelmes a munkája, mégis szereti, ragaszkodik hozzá s ha elhagyja, midőn jobb sorsba is jutott, azért idővel csak visszatér hozzá s az marad még utódaiban is.

Kifejlődött a bányász-osztály a népek legkezdetelegesebb életmódjától kezdve. A mikor még nem volt rendszeresítve az otthon, de fegyver, eszköz kellett az erősödő emberiségnek, melyet bár kezdetlegesen, de mindenkor a földből bőven nyerhetett, — egy személyben volt földművelő, baromtenyésztő, halász, vadász, harcos és bányász. Mely utóbbiból azután, midőn társadalmi, állami élet fejlődött, különválva keletkezett az ipar és az érczek nagyobb értékesítésével, a szükségletek s a megélhetési viszonyok nehézségeinek nagyobbodásával a szoros értelemben vett bányászat.

Osztályok, külön iparágak keletkeztek, mindenki a maga foglalkozása körét iparkodott kiterjeszteni, fényessé tenni; csak a bányász maradt sokáig tehetetlenül, erős küzdelemben merülve a föld hatalmas elemeivel, annak félelmes akadályaiival. Több ezer évi megfigyelésre, tapasztalatra szorított, a míg a földismeret tanát némiképen is rendszeresíteni, az ellentmondó hypotheziseket kiegyenlíteni lehetett s a modern bányászatot, a fekete gyémánt bányászatát, mely korunknak mindinkább számot tevő faktorává válik, megteremtteni tudta az ipar és a tudomány fejlődésével.

Az erősödő bányászzal erősödik a szociálizmus kérdése is. És nem véletlen, hogy leghatalmasabb támaszát a bányamunkásokban leli, mert úgy a bányamunkásnak jelleme mint élethivatása, továbbá a kőszéntermelés fontos szerepe modern társadalmunkban nagyon alkalmas az ilyen mozgalmak kezdeményezésére és terjesztésére.

Elég fanatikus, hogy vezetőit vakbuzgón kövesse s egy eszmét önmagáévé tegyen, mely eszmétől elállani nem tud s nem akar; eléggé könnyelmű gondolkodású, hogy bele sodortassa magát az áramba s ne az észszerűt, a körülményekhez illőt, hanem a hangzatosabbat, a csábítóbbat fogadja; társas hajlamai s azon tény, hogy egy bányauzemnél is több száz ember, egy kerületben pedig több ezer ember egy tömegben, folytonos összeköttetésben él, ismeri, megbeszéli egyik a másikának örömét, bánatát: hatalmasan támogatja a szociálizmus terjedését. Élethivatása, szomorú és semmi esetre sem irigylésre méltó helyzete pedig oly forrása a szociálizmus hangzatos frázisainak, a melyhez mindenkor fordulhat, hogy némi szimpatitát még más körökben is föl tudjon költeni. A bányaiipar beszűntetése, ha csak pillanatra is, olyan zavarokat idéz elő, melyek a társadalom minden terén érezhetőkké válnak. Erre nézve kitünő példa Hollandia, Belga- és Angolországok utolsó bányászstrajkjai.

S mindezek mellett is nem gondolok szebb

hivatást, mint e népnek vezetője lenni, mint e népnek atyja, támogatójaként szerepelni, mert leginkább ezen minőségben róvhatjuk le tartozásunkat az emberi társadalom és a haza iránt.

Az ezer és ezer munkásban nem szabad a nyers emberi erőt nézni, mely minden jog nélkül csak a tőke kamatoztatására áll rendelkezésünkre, — hanem embertársainkat, kik becsületes munkájokkal végzik azt, mit mi helyesnek, jónak találunk. A tudomány szolgálatában a munkások képviselik a reális értéket, a midőn a kidolgozott eszmét ténynyé, számokban, eredményben nyilatkozó igazsággá alakítják át. A tanult ember célját, hivatását téveszti, midőn önmagát a munka emberei fölé helyezi; önmagával jó ellenkezésbe, a midőn az egyenlőség eszméit hirdeti, de olyan korlátokat emel azon nép s önmaga közé, melyekkel különben is természetes egységet, egy fokozatos, logikus egészet képez. Soha se téveszszük szemünk elől, hogy az eszme, az elmélet mindaddig holt betű, míg a munka azt ki nem egészíti, meg nem termékenyíti.

Vajjon megfelelhetünk-e hivatásunknak, ha pusztán irodai teendőnket végezve, a gondjainkra bizott munkásokkal minden más érintkezést megszakítunk, kivéven hatalmunk fitogtatását? A tudomány nem egyeseké, nem egy osztályé; az közös kincse az egész emberi nemnek, melyért évezredekön keresztül fáradt mindenki, a munkás úgy mint a tudós; igazságtalan tettet viszünk véghez tehát akkor, a midőn szolgálatainkat, készségünket megtagadjuk azzal a munkással szemben, ki tanácsra, atyai figyelmeztetésre szorul, midőn előtte az élet, a hol nem ért rá áttekintést, eszméket, ismereteket szerezni, mert akkor úr lett volna belőle is! És így ne az urat félje a munkás, de a tanult vezetőt kövesse szeretettel, bizalommal; ne az alárendeltségben, de a becsület, az igazság, a nyíltság erényeiben legyen a fegyelem alapja.

A bányász elég fanatikus, hogy kövesse vezetőjét lelkesedéssel, vakbuzgón, hogy benne ismervén föl atyját, igazságos bírját, ki tudományával hasznára, javára van, ki lekötöz, bizalomgerjesztő modorával a tiszteleten alapuló tekintélyre tett szert nála; foglalkozásánál fogva mély kedélyű, ki egyuttal meg tudja érteni, mi az az értelmes vezető, mily felelőség súlya nehezedik rá, hogy vele együtt értékesítse a föld kincseit. Oly összetartó, hogy büszkék tudnak lenni arra, kiben az igazi jóakarattal párosult tudományt fedezték föl s ki meg tudja érteni az ő kívánságukat is: szóval aki bányász nemcsak élethivatásában, de szellemében, lelkületében is. A milyen félelmes ezen összetartás sokszor a törvényes renddel, a társadalommal szemben, sokszor oly imponáló, midőn a közjóra, a nemesre szövetkezik.

Végül, ha meggondoljuk, hogy egy bányauzem mennyi ezer és ezer embert foglalkoztat; mily hatalmas piacot, munkát ad a mezőgazdászoknak, az iparnak, kincset a nemzeteknek: úgy nagyon megérdemli, egy tudomást vegyünk róla. De különösen megérdemli minálunk magyaroknál, a mikor általa nemcsak anyagi jólétünket, de a magyar állam eszme erősítését, nemzetiségünk gyarapítását óhajtjuk elérni. Mert sajnos, ma még ott állunk, hogy a magyar bányászat létért küzd! Pedig van világhírű bányász-akadémiánk, melyből évente nemes-k jelesen képzett, hanem hazafias gondolkodású ifjak kerülnek ki; vannak kincseink, melyek milliókkal gazdagítják a külföldi bankárokat s dús javadalmazásban részesítik hivatalnokait: s mégis a magyar ifju pirulva kénytelen bevalani, hogy kenyerét biztosítandó idegen nyelveket kell tanulnia, idegen sokszor hazaellenes intézmények előtt némának lennie. Ha sovínizmus az, midőn a magyar társadalom (mert az állam nem!), a magyar nyelv ismeretét minden polgárára kiterjeszteni óhajtja, midőn megköveteli azoktól, kik ezen haza kenyerét, jótéményeit esztendőnkön keresztül élvezték, hogy legalább az élvezett lovagiasságot, hasonló lovagiassággal viszonyozzák: minek nevezheti akkor az, midőn a hivatalos német nyelv égisze alatt germanizálhatnak a magyarok, a szlávok stb. nemzetiségek Magyarországon, Magyarországtól legvirulóbb vidékén! Ha szükséges nekünk magyar ifjaknak németül tudnunk, hivatalos teendőnket német nyelven végeznünk, a néppel németül érintkeznünk, hogy kenyerünket, mint bányások megszerezhessük magyar hazánk-

ban (!): annál szükségesebb, hogy egy nemzet végre öntudatra ébredve, nemzet akarjon lenni, mely vendéglátó legvégsőbb határig, de önértetes, midőn jogairól, midőn nyelvéről, midőn saját véreiről van szó. A türelem ez esetben pirulásra méltó, mert nagyon emlékeztet bizonyos közmondásra!

Minden egyes bányüzem mintaszerű gyarmatokkal épül; a népnevelésre iskolák, könyvtárak, zenetársulatok stb szervezése által gondot fordít, s ha már most tekintetbe vesszük, hogy a hivatalos nyelv kiterjesztése által, különféle nemzetiségű munkás csoportok, rövid időn át egy nemzetiségi színezetet nyernek, tekintettel a bányász munkás egyéniségére, a vezetés szervezetére: mennyit nyerne édes hazánk, ha bányászatunk vezetésében jóakarát, humanizmus és hazaszeretet nyilvánulna? Mert ha tanultunk az idegenektől más iparágakban, a magyar bányászat soha se fordult külföldre, ellenben a selmeczi világhírű akadémiát a világ minden tájáról fölkeresték s a magyar bányászok ügyességéről már 1662-ik évben is úgy nyilatkoztak, hogy párjok az egész világon nincs:*) nincs tehát nekünk szükségünk külföldi segítségre, idegenek betelepítésére, de szükségünk van a magyar közönség érdeklődésére és támogatására!

Hazafias ünnepeket ülünk, hangoztatunk magasztos eszméket, lelkesedést a mult fényes napjaiból, őseink rajongó hazaszeretetéből merítünk, — oh de ha elmúlt az ünnepély, mely sokszor alkalmas volt egyesek szereplési ügyességének színpadias kimutatására, sietve iparkodunk levetni minden nemzeti jelleget s örömmel ujjongva fogadjuk az idegent, mi a divat ingereivel alattomosan, de mindig teljes hódolatra találva körünkbe lopóznak.

Lehet-e tehát szebb hivatást, szebb működési kört képzelni, a melyben a társadalom s a haza javára hathatósabban működni lehetne, mint ott, hová nem hat a külsőség zaja, nem jut a divat eszeveszett mánora, hol a maga egyszerűségében, hangzatos beszédek nélkül mindennap nemzeti ünnepet, lélekemelő nemzeti ünnepet ül a szent hazaszeretet, midőn annyi különböző anyanyelvű, oly nemzetietlen, de azért becsületes gondolkozású csoportokat egyesít, — az édes magyar nyelv ismeretében, a magyar haza iránti rajongó szeretetben a humanitással áthatott értelmi vezetés, tanulmányaihoz hangoztatott elveihez hű kötelességteljesítés!

Azon reményben, hogy a magyar bányászat már a közérdeklődés tárgya, már elfoglalta régi méltó helyét s így annak minden mozanata komoly bírálat, beható megfigyelés tárgya — oly bányavidék leírását tűztem feladatommá, mely Dunántúlnak legvirágzóbb helyén ügyszólván kimeríthetetlennek bizonyult s mely kellő nemzeti törekvések mellett egyike lehetne hazánk elsőrangú nemzetgazdasági tényezőinek. Legyen meg azon hitem, hogy reményem nem volt alaptalan, s legyen azon édes meggyőződés, hogy Pécs hazafias közönségének érdeklődésével elérkezik azon idő, a mikor munkás és vezetője egymás mellett fognak fáradni a magyar nemzet közjó létének, nagyságának s ezer éves multjához méltó dicsőségének fönntartásában és kincseinek termelésében.

*) Kircher jezsuita „Mundus subterraneus“ műve.

Közgazdaság.

— **A pécsi sertésbizalmi hetijelentése** 1893. auguszt. hó 23-ik napján. Sertés állomány 4541 darab sertés. Ölésre alkalmas 626 darab sertés. Árak: öreg kővér — — — fillér, fiatal nehéz első minőségű 86—88 fillér, szedett 80—84 fillér kilogrammonként. Páronkinti 45 kg. élet leszámítással. Süldők ára 60—70 fillér kilogrammonként élősúlyban. Az üzlet irányzata: lanya. Takarmány árak: kukoricza 11 korona — fillér m.-m., árpa 11 korona — fillér m.-m., kukoricza-dara 12 korona 30 fillér, árpa-dara 12 korona 30 fillér. Darálás-díj 1 korona 20 fillér m.-m.

NYILT-TÉR. *)

Dr. Egry Dezső

köz- és váltó-ügyvéd

ügyvédi irodája

Pécsett apácza-utca 17-ik szám alatt van.

*) Ezen rovat alatt megjelentekért nem vállal felelősséget
A szerk.

Hirdetések:

Ház eladó vagy bérbeadó.

Pécsett, szigeti külváros király-utca 9-ik számú ház,

melyben több szoba mellékkel, tekepálya és kert, nemkülönben korcsmai berendezés van, eladó esetleg azonnal bérbevehető.

Értekezhetni az Alajos-utca 3-ik számú házban lakó tulajdonossal.

Faeladási hirdetemény.

Baranyavármegye, Hosszu-Hetény község erdő-birtokosai közhírré teszik, hogy a legelő területén, a Zengő oldalán, lévő 140 magyar holdat meghaladó s igen könnyen megközelíthető

lábás erdő,

mely kiválólag épülethez és bányába alkalmas tölgy, cser és bükk fánemből áll, 1893. évi október hó 1-én délelőtt 9 órakor a község házánál nyilvános árverésen, azonban becsáron alul nem, eladatik.

Venni szándékozók a feltételeket f. évi szeptember 20-tól a községi jegyzői irodában megtekinthetik.

H.-Hetény, 1893, augusztus hó 26-án.

Az erdőbirtokosok.

WÄGNER MANÓ tan- és nevelőintézete

Rákospalotán (Budapest mellett).

Az intézet egy előkészítő tanfolyam, 8 polgári és 8 gymnasiumi osztályból áll.

Szervezete, tanterve és teljes felszerelése a modern paedagogiai elveknek teljesen megfelel. Kitünő és buzgó tanterőről gondoskodtam. A tanítás a legjobb módszer és állami tantervek szerint történik. Különös gond fordítatik a növendékek szellemi kiképzetése mellett azok testi fejlődésére, mely célra ritka segédeszközül szolgál a 6 holdra kiterjedő árnyékos parknak testgyakorló és labdázótere, valamint a jó táplálék és kitünő ivóvíz. Katonai gyakorlatok. Rendszeres kirándulások. — Növendékek, nemzetiség és valláskülönbség nélkül, 6 éves koruktól vétetnek fel. A tanév szeptember hó 1-én kezdődik és június hó 30-án végződik. Bővebb értesítéssel és prospektussal készséggel szolgál a nevelőintézet igazgatósága.

Rákospalota (Budapest mellett, posta-, vasuti- és távirdai állomás a Budapest-Bécs felé vezető vasuti vonalnál).

WÄGNER MANÓ igazgató-tulajdonos.

Molnár János Pécsett
fűszer-, festék- és anyagáru-üzlete.

Üzlet-átvétel.

A nagyérdemű közönség becses tudomására hozni van szerencsém, hogy a volt

Blauhorn Mihály-féle

fűszer-, festék- és anyagáru-üzletet

átvettem, és ezt a mostani korszellem igényének megfelelően átalakítva, nagyobbítva és újonnan beszerzett dúsan felszerelt minden e szakmába vágó friss áruval saját számlámra vezetni fogom.

Fő törekvésemet oda irányítom, hogy tisztelt vevőim meglegedését minden tekintetben kiérdemeljem. Elvem:

„szolid és pontos kiszolgálás, jó minőségű áru, versenyképes jutányos árak mellett.“

Uj vállalatomat tehát a nagybecsű közönség figyelmébe és pártfogásába ajánlom és vagyok kiváló tisztelettel

Molnár János,

Király-utca 21. Segélyző Egylet mellett.

☛ *Siremlékek 6 frttól feljebb.* ☛

Üzlet-megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy **Pécsett, vásártér 5. sz. alatt, Jankovits Hugó** szappangyárossal szemben

kőfaragó-üzletet

nyitottam, a hol raktárt tartok mindennemű **fehér-, szürke- és fekete-márvány**, úgyszintén **granit** és **syenit** siremlékekből a lehető legolcsóbb árak mellett.

Kőfaragó (építkezési) **munkákat** a legjutányosabb árak mellett vállalok el.

Raktáron nem lévő siremlékek rajz és kőminta után leggyorsabban készíttetnek.

Régi siremlékek javítását, úgyszintén azokra **új föliratok vésését** pontosan és olcsón eszközölöm.

A n. é. közönségnek becses pártfogásáért esd mély tisztelettel

ifj. Vogl János.

☛ *Legolcsóbb árak.* ☛

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Rendkívül olcsó

törlesztéses kölcsönök

ajánlatnak, kedvező feltételek mellett föld-birtokra, polgári telkekre, azonkívül városok, községek és hitközségek, mint erkölcsi testületek részére és pedig

a)	48 ¹ / ₂ évre	5 frt
b)	45 "	5 frt 50
c)	43 "	6 frt
d)	40 "	6 frt 58
e)	32 "	6 frt 70
f)	22 ¹ / ₂ "	8 frt

fizetendő tőke és kamat fejében 100 frt kölcsön után évente. Hol? szóbeli vagy írásbeli kérdésre — (5 kros bélyegjegy csatoltatván) — tudatja a kiadó hivatal.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

TAIZS JÓZSEF

nyomtatvány-raktárában és írószer-kereskedésében kapható:

Az ev. ref. lelkészi hivatalok részére a zsinat által kibocsájtott mintának megfelelő

keresztelési, esketési és halálozási anyakönyvek

és a hozzá tartozó **kivonatok.**

Baranyavármegye

vásári szabályrendelete, a korecsmi zárórára és a

korecsmi hitelre vonatkozó szabályrendelet.

Kivonat a közs. képviselő testületnek a közutak megállapítása tárgyában tartott ülés jegyzőkönyvéből stb.

Továbbá a világhírű Leonhardi-féle anthracen, fekete okmány, gallus, piros, kék és zöldszinű stb. tinták. Kitűnő és olcsó pecsétviaszok, ostyák, író és levélpapírok, írotollak, tinta- és porzó-tartók stb. stb.

☛ **nagy választékban és olcsó árakon.** ☛

Gróf Draskovich baranya-sellyei uradalmában

2 drb 161 cm. magas 4 éves hámos
 2 „ 166 cm. „ 4 „ hámos } telivér mén után ne-
 2 „ kiselejtezett 4 és 5 „ hámos } velt lovak és
 1 „ 163 cm. magas 5 „ hámas

200 drb Hampshire angol husjuh kosokkal sikerrel kereszte-
 zett számfeletti anyajuhok eladók.

Felvilágosítást nyújt a felügyelőség.

Minden tévedés elkerülése miatt kényszerítve látjuk magunkat kijelen-
 teni, miszerint a

„CONCORDIA“

felvételi irodája **Kis-tér 11-ik számú** Tichi-féle (azelőtt Tallián-féle) ház-
 ban van, ahol a n. t. közönség megrendeléseit elfogadják és jól, pontosan
 és olcsón szolgáltatnak ki.

Miután mi eddig semmiféle fiókosztályt nem állítottunk föl, úgy a meg-
 rendeléseket csakis rendezőnk **Engelmann Károly** úr vállalhatja el.

Kiváló tisztelettel,

„Concordia“

I-ső pécsi temetkezési vállalat.

Krisztián József és társai, Schubársky János, Fischer Simon.

Nyugdíjasok és tisztviselőknek!

**Pécsett, Miklós-utca 17-ik
 számu ház,** mely **kerttel** van össze-
 kötve, elutazás miatt jutányos feltételek
 mellett eladó, esetleg bérbeadó. Értekez-
 hetni az ott lakó tulajdonossal.

Pécsi nyilvános 3 osztályú

kereskedelmi középiskola.

Ezen a nagym. vallás és közoktatás-
 ügyi m. kir. Miniszterium által nyilvánossági
 joggal felruházott intézet az ország többi
 felsőbb kereskedelmi iskoláival (akadémiák)
 teljesen egy rangba van helyezve, s a végzett
 növendékek az érettségi vizsga letétele után

az egyévi önkéntességi jog

kedvezményében részesülnek.

A törvényesen előírt három osztályon
 kívül

előkészítő osztály

is létezik olyanok számára, kik hiányos
 előismereteik miatt az I. osztályba még föl
 nem vehetők.

Oly ifjak részére, kik középiskolai ta-
 nulmányokat nem végezvén az egy évi ön-
 kéntességi jogra igényt nem tarthatnak,
 folyó évi október hó 1-én esti tanfolyam
 nyitattik, melynek végeztével a hallgatók
 egy vizsgálat letétele által ezen kedvezményt
 élvezhetik.

A beiratások f. é. augusztus hó 31-én
 kezdetnek meg.

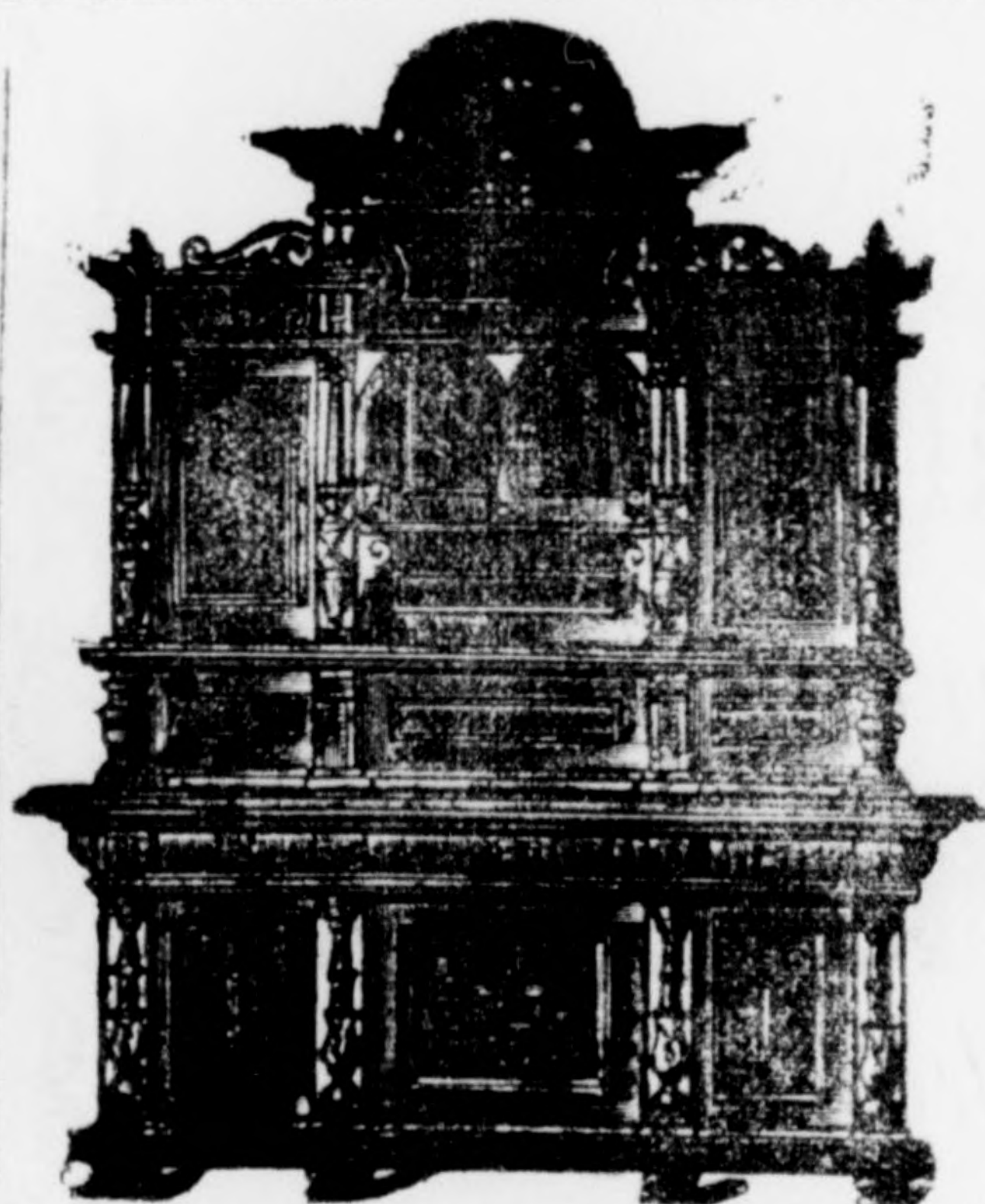
Bővebb felvilágosítást nyújt az intézet
 helyiségeiben (Mária utca 8. sz. a.)

az igazgatóság.

A szigeti külvárosban

egy nagy korcsma,

melyet italmérési jogosultság illet, folyó
 évi **november hó 1-től** bérbe adandó.
 Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad.

ZSOLNAY IMRE butorraktára és műhelye

(tetemesen nagyobbítva)

PÉCSETT

Ferencziek-utca 11. szám.

(A pécsi edénygyár raktár ugyanott.)

Nagy választékban teljes és stylszerűen berendezett **alvó-, disz- és ebédlő-sze-
 bák**, mindennemű fa-, vas- és kárpitozott bútorok, képek, tükrök, függönyök, függönytar-
 tók, és minden e szakmába vágó cikkek.

Abban a helyzetben vagyok, hogy **bútorvásárlások** nálam ép oly jutányosan
 eszközölhetők, mint Budapesten vagy Bécsben.

Nélkülözhetetlen minden háztartásban a

Kathreiner-féle Kneipp-maláta-kávé,

mely babkávé izü. Ez azon el nem ért előnyt nyújtja, hogy a pótlékmentes vagy szurrogátokkal ke-
 vert babkávé káros élvezetéről leszoktat és belőle sokkal izletesebb és mellette egészségesebb és
 táplálóbb kávé készíthető. — Fölülmulthatatlan mint pótlék a babkávéhoz. — Főképp ajánlható nők,
 gyermekek- és betegeknek. — Utánzatoktól óvakodni kell. — Fél kiló 2 kr. — Mindenütt kapható.

Valódi csak fehér csomagokban, Kneipp plébános úr arcképevel, mint védjeggyel.